Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-1001

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-1

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग-1)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. खालील दिलेला उतारा लेखनविषयक नियमांनुसार शुद्ध करून पुन्हा लिहा :

स्वातंत्र्यो त्तर मराठि साहित्यात जे अक्षर-ग्रंथ निर्माण झाले त्यात माणदेशी माणसे चा समावश हातो या व्यक्तिचित्रात जुन्या कथेतील गोष्ट तर आहेहच पण जीवनाच्या अस्सल गाभ्यालाच स्पश करणरी नवकथेचि किमयाही आहे अंधाराची पहाट व्हावी, कळीचे फूल व्हावे इतक्या सहजतेने रेखा टलेली ही चित्रे अस्सल मराठि आहत. माणदेशातिल सामान्य जिवनातील न सपणारे दु:ख निरागसपने व्यंकटेश माडगूळकर सागतात हे दु:ख पाहिले की मण भाबाव ते. माणसे सुखासाठी धडपततात, पण त्यासाठी ति जन्माला आलेलि नसतात असा विचार मनात येतो जीवनातील हे कारूण्य माडगूळकरांनि अलिप्ततने टीपलेल आहे. त्यामूळे त्यांचि हि मानसे आपल्याला विसरतता येत नाहीत.

किंवा

मुद्रितशोधनाची संकल्पना स्पष्ट करून आवश्यकता का आहे ते सांगा.

P.T.O.

2. विविध साहित्यसंस्था व त्यांचे वाङ्मयीन कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

स्मरणिकेचे संपादन करताना कोणती तयारी कराल ते सोदाहरण लिहा.

3. मुलाखतीचे स्वरूप स्पष्ट करून तंत्र व कौशल्ये विशद करा.

किंवा

मुलाखतीचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

4. अर्जलेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करून विविध प्रकार लिहा.

किंवा

महाविद्यालयात प्रसिद्ध विचारवंत व साहित्यिक उत्तम कांबळे यांना निमंत्रित करण्यासाठी पत्र तयार करा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) शुद्धलेखनाची आवश्यकता

(ब) प्रकाशन संस्थांचे कार्य

(क) विषयनिहाय मुलाखत

(ड) प्रशासनिक पत्रव्यवहाराची भाषा.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-1002

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

(अभ्यासपत्रिका क्रमांक-2)

[मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)]

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. महाराष्ट्र व मराठी भाषेचे पूर्वकालीन स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

कोरीव लेख आणि ताम्रपटातील मराठी भाषेच्या परंपरेचा आढावा घ्या.

2. महानुभावपंथाच्या गद्य वाङ्मय परंपरेचा आढावा घ्या.

किंवा

महानुभाव वाङ्मयाचे मराठी वाङ्मयातील स्थान व महत्व सांगा.

3. संतमेळ्यातील संतांच्या अभंगाची स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

संतांचे साहित्य म्हणजे व्यक्तिच्या आध्यात्मिक जीवनाचे महत्वाचे अंग होय ? या विधानाचा परामर्श घ्या.

4. संत एकनाथांची लोकशिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

जैनांच्या मराठी वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा व स्वरूप विशद करा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) हरिपाठाचे अभंग

(ब) संत नामदेव : बाळक्रीडेचे अभंग

(क) भावार्थ रामायण

(ड) फादर स्टीफन्स-ख्रिस्तपुराण.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-1003

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. भाषेचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा अभ्यासाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

2. स्वन-स्वनिम-स्वनांतरे ह्या संकल्पना उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

किंवा

स्वनिम विश्लेषणाची तंत्रे किंवा तत्वे स्पष्ट करा.

3. रूपिकांच्या वर्गीकरणाचे स्वरूप व रूपिम विश्लेषणाची तंत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

वाक्य पृथक्करणाचे स्वरूप उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

4. अर्थाचे स्वरूप व विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

घटक विश्लेषणाचे स्वरूप, महत्त्व व उपयोग स्पष्ट करा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) भाषाविज्ञान व बोली भूगोल

(ब) खंडाधिष्ठित स्वनिम

(क) रूपिका ही संकल्पना

(ड) अर्थविन्यासाची व्याप्ती.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**9**

Seat No.	

[5402]-1004

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

खालीलपैकी **पाच** अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) ग्रामीण साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

(5) अलंकार व छंद

munotes.in

(1) ग्रामीण साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. ग्रामीण साहित्य निर्मितीच्या प्रमुख प्रेरणा स्पष्ट करा.

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील ग्रामीण कवितेची वाटचाल स्पष्ट करा.

2. 'ग्रामीण साहित्य' संकल्पना स्पष्ट करून ग्रामीणतेचे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

'जागतिकीकरणामुळे ग्रामीण साहित्यात बदलते खेडे अधोरेखित होत आहे.' याविषयी तुमचे मत मांडा.

3. 'ग्रामीण साहित्य हे सामाजिक बांधिलकी मानणारे साहित्य आहे.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

ग्रामीण साहित्य व ग्रामीण चळवळ यांचा अनुबंध अधोरेखित करा.

4. ग्रामीण बोलीचे ग्रामीण साहित्यातील महत्व विशद करा.

किंवा

प्रादेशिक ग्रामीण साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(1) ग्रामीण कथेतील ग्रामीणता

(2) ग्रामीण साहित्यातील स्त्रीजाणिवा

(3) 'झोंबी' कादंबरीचे विशेष

(4) 1990 नंतरचे ग्रामीण साहित्याचे बदलते रूप.

munotes.in

[5402]-1004

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. परकीय आक्रमणांचा महाराष्ट्राच्या संस्कृतीवर कसा परिणाम झाला ते लिहा.

किंवा

तत्कालीन मराठी वाङ्मयनिर्मितीच्या प्रेरणा विशद करा.

2. सांस्कृतिक चळवळ आणि मराठी साहित्याचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील सामाजिक परिवर्तनाचे स्वरूप मांडा.

3. महानुभाव संप्रदायाचा तत्कालीन समाज जीवनावर कसा प्रभाव पडला ते लिहा.

किंवा

तत्कालीन वाङ्मयातील स्वधर्मजागृती, सामाजिक प्रबोधन व वैचारिक स्वरूपाचा परामर्श घ्या.

4. तत्कालीन वाङ्मयातील सामाजिक सुधारणा आणि मानवी जीवनातील प्रत्यक्षबदलांचा आढावा घ्या.

किंवा

पंडिती-काव्य व शाहिरीकाव्य यांच्यातील साम्यभेदाची साधार चर्चा करा.

munotes.in

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) समर्थ संप्रदाय

(ब) बखर वाङ्मय

(क) संतांची गौळण

(ड) शाहिरांची लावणी.

munotes.in

[5402]-1004

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तौलनिक साहित्याभ्यासाचे महत्व आणि आवश्यकता सांगा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप व तत्वे स्पष्ट करा.

2. तौलनिक साहित्याभ्यासातील तत्कालीन साहित्य कृतीवरील प्रभाव चर्चा करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या दृष्टीने राष्ट्रीय साहित्याचे स्वरूप विशद करा.

3. विश्व साहित्यातील वैश्विक आशय स्पष्ट करा.

किंवा

विश्वसाहित्याचे गुणविशेष सांगा.

4. यशवंतराव चव्हाण यांच्या 'कृष्णाकाठ' मधील त्यांच्या सामाजिक जीवनाचा परामर्श घ्या.

किंवा

पी.व्ही. नरसिंहराव यांच्या 'अंत:स्थ' या आत्मचरित्राची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये लिहा.

munotes.in

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) तौलनिक साहित्याभ्यास संकल्पना

(ब) विश्व साहित्याच्या मर्यादा

(क) 'कृष्णाकाठ' मधील राजकीय जीवनचित्रण

(ड) 'अंतःस्थ' शीर्षकाची समर्पकता.

munotes.in

[5402]-1004

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'इतिहासाचे तत्त्वज्ञान' ही संकल्पना स्पष्ट करून ऐतिहासिक स्थित्यंतराचे स्वरूप, इतिहास व वाङ्मयेतिहासातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे स्वरूप विशद करा.

2. पाश्चात्य अभ्यासक थॉमस वॉर्टन व कसमियाॅ यांच्या कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

भारतीय अभ्यासक श्री.व्यं. केतकर व शिशिरकुमार दास यांच्या कार्याचा परिचय करून द्या.

3. लेखनरीती स्वरूपानुसार पडणारे वाङ्मयेतिहास लेखनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

संहिता वाङ्मयेतिहास वा दृष्टिकोननिष्ठ वाङ्मयेतिहास या प्रकारांचा परिचय करून द्या.

4. वाङ्मयेतिहासाचे पुर्नुलेखन का व कसे केले जाते सांगा ?

किंवा

वाङ्मयेतिहासाच्या लेखन सामग्रीचा परिचय करून द्या.

munotes.in

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) वाङ्मयेतिहास व संशोधन

(2) श्रीनिवास प्रधान

(3) वाङ्मयप्रकार लक्ष्यी वाङ्मयेतिहास

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनाची उद्दिष्टे.

munotes.in

[5402]-1004

(5) अलंकार व छंद

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'अलंकाराचे' स्वरूप व विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

'छंद' ही संकल्पना त्याच्या विशेषांसह स्पष्ट करा.

2. 'अलंकार' आणि 'छंद' यां संकल्पनाचा विकास मराठीत कसा झाला ते सांगा.

किंवा

'अलंकार' आणि 'छंदाची' संस्कृतमधील पूर्वपिठिका विशद करा.

3. अलंकाराचे काव्यरचनेतील स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

काव्याच्या सौंदर्यवृद्धीत छंदाचे महत्व विशद करा.

4. 'अलंकाराच्या' विविध प्रकारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

छंदाच्या प्रकाराचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) 'अलंकाराच्या' विविध व्याख्या

(2) 'छंदाची' संस्कृतमधील विकासात्मक वाटचाल

(3) काव्यसौंदर्य वृद्धी आणि छंद

(4) काव्यरचनेतील अलंकाराचे कार्य.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-2001

M.A. (Part I) (Semester II) EXAMINATION, 2018

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 1

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग - 2)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. आजच्या युगातील भाषांतराचे महत्त्व व आवश्यकता विशद करा.

किंवा

खाली दिलेल्या इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :

When we think of Nepal we are reminded of the snow-covered peaks and glaciers, mountain ridges and the deep valleys which lie between them. Some of the highest mountain peaks in the world are located in Nepal. Among these are the Annapurna, the Dhaulagiri, the Kanchenjunga, the Makalu and the tallest of them all, the Everest. The Sherpas, a tough and hardy tribe of the mountains, come from Nepal and are as famous as the mountains of the land, for they have helped many mountaineering expeditions by working as porters. Without their knowledge of the mountains and their strength, it would be difficult for climbers to carry all the equipment that is needed for big expeditions to the great 'snow' peaks.

2. निवेदनाचे स्वरूप सांगून प्रभावी निवेदनाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

दूरदर्शनवरील सांस्कृतिक कार्यक्रमाच्या निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. कंपनीतील जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे महत्त्व व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

'जनसंपर्क' ही संकल्पना सांगून जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे विशद करा.

4. 'आकाशवाणीवरील कार्यक्रमाची निर्मिती' या विषयावर प्रकल्पलेखन करा.

किंवा

'प्रकल्पलेखनासाठी विविध कौशल्ये व प्रात्यक्षिक कार्याची आवश्यकता आहे', हे स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा :

(अ) भाषांतराचे प्रकार

(ब) निवेदनाची तंत्रे

(क) जनसंपर्काची विविध उद्दिष्टे

(ड) प्रकल्पलेखनाची पूर्वतयारी.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-2002

M.A. (Part I) (Semester II) EXAMINATION, 2018

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 2

(मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. 1600 ते 1818)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संत तुकारामांच्या अभंग वाणीचे स्वरूप आणि वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

संत रामदासांच्या वाङ्मय निर्मितीमागील प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

2. पंडिती काव्यपरंपरेतील कवींच्या साहित्याचा आढावा घ्या.

किंवा

कवी मुक्तेश्वरांच्या काव्यनिर्मितीचा परिचय करून द्या.

3. 'बखर' या शब्दाची व्युत्पत्ती सांगून बखर वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

बखर वाङ्मयाने मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाला दिलेले योगदान विशद करा.

4. शाहिरी वाङ्मयाची प्रेरणा व प्रवृत्ती सांगून त्यांची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

शाहीर कवी अनंतफंदी व रामजोशी यांच्या लावणी व पोवाड्यांचा परामर्श घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) संत तुकारामांचे जीवनविषयक अभंग

(ब) दासबोध ग्रंथातील समाजकारण

(क) बखरींचे विशेष

(ड) शाहीर प्रभाकर.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5402]-2003

M.A. (Part-I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

(भाषाविज्ञान : सामाजिक)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. सामाजिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करून विशेष सांगा.

किंवा

भाषा, बोली व समाज यांच्यातील परस्परसंबंधाचा थोडक्यात परामर्श घ्या.

2. आर्थिक वर्गव्यवस्थेचा परिणाम समाजातील भाषाव्यवहारावर कसा होतो ? ते सांगा.

किंवा

'व्यवसाय क्षेत्रांमुळे भाषेमध्ये विविधता निर्माण होते.' विधान स्पष्ट करा.

3. 'स्त्री-पुरुष-बालक' यांच्या भाषेतील साम्यभेदाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

सामाजिक व सांस्कृतिक परिवर्तनाचा भाषा बदलावर होणाऱ्या परिणामाचा आढावा घ्या.

4. परभाषा संपर्काचा प्रभाव दैनंदिन व्यवहाराच्या बोलीवर कशा प्रकारे पडतो ? ते स्पष्ट करा.

किंवा

'लघुक्षेत्रे किंवा पोटसमूहानुसार विशिष्ट भाषा वापरली जाते.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(*i*) सामाजिक भाषाविज्ञानाची पार्श्वभूमी

(*ii*) समाजातील भाषा उपयोजनातील विविधिता

(*iii*) भाषा आणि देहबोली

(*iv*) क्रिऑल भाषा.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5402]-2004

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील **पाच** अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) दलित साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

(3) भाषांतर मीमांसा

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग-2)

किंवा

(5) व्याकरण

munotes.in

(1) दलित साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'दलित साहित्यातून मानवी मूल्यांचे भान व्यक्त होते'—हे स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्यावर कोणकोणत्या विचारधारांचा प्रभाव पडलेला दिसून येतो ? ते साधार लिहा.

2. 'दलित साहित्यातून आधुनिकता व सामाजिक बांधीलकीचे दर्शन घडते', या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

दलित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या 'नकार', 'वेदना', 'विद्रोह' व वर्गीय जाणिवांचे स्वरूप साधार लिहा.

3. 'बाबूराव बागूल व शंकरराव खरात यांच्या कथालेखनाचा आढावा घ्या.

किंवा

दलित कादंबरीची वाटचाल थोडक्यात विशद करा.

4. 'भाषाशैली' व 'समीक्षा' या संदर्भात दलित साहित्याने दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्य आणि विज्ञाननिष्ठा यांचा सहसंबधं सोदाहरण विशद करा.

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) 'दलित' ही संकल्पना

(ब) दलित रंगभूमी

(क) डॉ. गंगाधर पानतावणे व 'अस्मितादर्श'

(ड) दलित साहित्य व दलित चळवळ

munotes.in

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. इंग्रजी सत्तेच्या उदयाची कारणमीमांसा सांगून त्याचे येथील समाजजीवनावर कोणते परिणाम झाले ? ते विशद करा.

किंवा

'अव्वल इंग्रजी काळातील मराठी साहित्यात वैचारिक निबंधाला महत्व प्राप्त झाले होते'. चर्चा करा.

2. लोकमान्य टिळक व गो. ग. आगरकर यांच्या राजकीय व सामाजिक विचारांचा साहित्यावर कसा प्रभाव पडला ? ते लिहा.

किंवा

वा. म. जोशी यांच्या कादंबऱ्यातून स्त्री-जीवनाचे चित्रण कशाप्रकारे केलेले आहे ? ते लिहा.

3. राजकीय, सामाजिक परिस्थितीचा परिणाम मराठी साहित्यावर कसा झाला ? ते लिहा.

किंवा

स्वातंत्र्यविषयक चळवळी आणि अर्वाचीन मराठी साहित्य यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

munotes.in

4. मराठी साहित्य प्रचाराची अर्वाचीन माध्यमे कोणती ? ते सांगून त्याचे कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

अव्वल इंग्रजी काळातील मराठी वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांचे कार्य विशद करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) 'काळकर्ते' शि. म. परांजपे

(ब) तृतीय रत्न

(क) केशव सुतांची कविता

(ड) लक्ष्मीबाई टिळकांचे 'स्मृतिचित्रे

munotes.in

[5402]-2004

(3) भाषांतर मीमांसा

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भाषांतर म्हणजे काय ? ते सांगून भाषांतराचे कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

भाषांतराचे विविध नियम स्पष्ट करा.

2. अभिजात साहित्यकृतीची वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

किंवा

अभिजात साहित्यकृती म्हणजे काय ? ते सांगून साहित्यकृतीचे अभिजातपण कोणत्या गोष्टींवर अवलंबून असते ते स्पष्ट करा.

3. प्रादेशिक साहित्यकृतीच्या भाषांतरासाठी कोणत्या गोष्टींची आवश्यकता असते ? स्पष्ट करा.

किंवा

नाट्यकृतीचे भाषांतर करताना कोणती काळजी घ्यावी ? हे साधार स्पष्ट करा.

4. 'घाशीराम कोतवाल' नाटकाचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

किंवा

'हयवदन' या नाटकाचा आशय व नाट्यतंत्र याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा :

(अ) रूपांतर

(ब) अभिजात साहित्यकृतीच्या भाषांतरातील अडचणी

(क) कलाकृतीतील सांस्कृतिक वेगळेपण

(ड) 'घाशीराम कोतवाल' विषयक वाद

munotes.in

[5402]-2004

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग-2)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करून वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणींचा परामर्श घ्या.

किंवा

बहुभाषिक राष्ट्रातील वाङ्मयेतिहासाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

2. मराठी वाङ्मयेतिहासलेखनातील महत्त्वाच्या प्रकल्पांच्या लेखनाचा परामर्श घ्या.

किंवा

मराठी वाङ्मयाचा इंग्लिश, हिंदी व अन्य भाषांमधील वाङ्मयेतिहासलेखनाचा आढावा घ्या.

3. ल. रा. पांगारकर व ह. श्री. शेणोलीकर यांनी केलेल्या वाङ्मयेतिहासलेखन कार्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

'लेखन, अभिरुची व व्यासंग ह्या उद्दिष्टांमुळे वाङ्मयेतिहासलेखनाचे विविध प्रकार निर्माण होतात.' हे विधान स्पष्ट करा.

munotes.in

4. 1947 पर्यंतचा मराठी वाङ्मयेतिहास विचार स्पष्ट करा.

किंवा

मराठीतील वाङ्मयेतिहास विचारांच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.

5. कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा :

(अ) वाङ्मयेतिहासलेखनाची आवश्यकता

(ब) महाराष्ट्राबाहेरील मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय

(क) वि. ल. भावे यांचे वाङ्मयेतिहासलेखन कार्य

(ड) मराठी कादंबरीच्या संदर्भातील वाङ्मयेतिहास लेखन

munotes.in

[5402]-2004

(5) व्याकरण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. व्याकरणाचे स्वरूप, व्याप्ती व मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणाच्या विविध मीमांसकांच्या व्याख्या सांगून चर्चा करा.

2. व्याकरण व भाषा यांच्यातील परस्परसंबंधाचे विवेचन करा.

किंवा

व्याकरणाची भाषेच्या अभ्यासातील आवश्यकता व उपयोगिता स्पष्ट करा.

3. वर्णनात्मक व ऐतिहासिक व्याकरण प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

आदेशात्मक व तुलनात्मक व्याकरण प्रकारांची सोदाहरण माहिती लिहा.

4. मराठीतील वाक्यविचार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

मराठीतील वर्णविचार व शब्दविचार याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

munotes.in

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) मराठीच्या बोलीभाषा व व्याकरण

(ब) व्याकरणाचे विशेष

(क) मराठी भाषेच्या व्याकरणाची पूर्वपीठिका

(ड) व्याकरणकार दादोबा पांडुरंग तर्खडकर

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-3001

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2018

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र.-5

प्रसार माध्यमे आणि साहित्यव्यवहार

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. मुद्रित माध्यमासाठी लेखन करताना आवश्यक असणाऱ्या भाषेचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

फीचर रायटींगचे स्वरूप स्पष्ट करून अशा लेखनाचे महत्त्व विशद करा.

2. चित्रपटाच्या आस्वादाचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

तुम्हास आवडलेल्या कोणत्याही **एका** नाटकाचा आस्वादात्मक परिचय करून द्या.

3. लेखकाचा परिचय करून देताना कोणकोणत्या घटकांचा उल्लेख त्यात करावा लगतो ?

किंवा

कृषी क्षेत्रात महत्त्वाचे योगदान देणाऱ्या एखाद्या व्यक्तीचा परिचय करून द्या.

4. श्राव्य माध्यमामध्ये कोणकोणत्या लेखनप्रकारांचा समावेश होतो ?

किंवा

दृक्-श्राव्य माध्यमाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये विशद करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) प्रवासवर्णनाचे लेखन

(*ii*) विविध कलांचे परस्परसंबंध

(*iii*) व्यक्तिवेध : समाजसेवा क्षेत्रातील एखाद्या व्यक्तीचा

(*iv*) श्राव्य माध्यमासाठी रूपकलेखन.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5402]-3002

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 6

(साहित्य : समीक्षा व संशोधन)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. साहित्य समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य समीक्षेचे प्रयोजन स्पष्ट करा.

2. आदर्श समीक्षकाची संकल्पना स्पष्ट करून समीक्षकांच्या मर्यादा सांगा.

किंवा

आदर्श समीक्षकांच्या गुणांचा परिचय करून द्या.

3. चरित्रात्मक समीक्षा पद्धती व मानसशास्त्रीय समीक्षा पद्धती यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

स्त्रीवादी समीक्षा पद्धतीचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.

4. इ.स. 1945 ते इ.स. 1975 या कालखंडातील आंबेडकरवादी मराठी समीक्षेची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

इ.स. 1920 ते इ.स. 1945 या कालखंडातील मराठी समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) समीक्षेची वैशिष्ट्ये

(ब) वाङ्मयीन मूल्य व जीवनमूल्ये

(क) आदिबंधात्मक समीक्षा

(ड) न.चिं. केळकर.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[5402]-3003

M.A. (Part-II) (Third Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

(Credit System)

(2013 PATTERN)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

किंवा

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

munotes.in

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मध्ययुगीन कालखंडातील वारकरी संप्रदायातील संत साहित्याची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

वारकरी संत परंपरेतील मुक्ताबाई व जनाबाई यांचे योगदान विशद करा.

2. संत जनाबाईंच्या अभंगातून 'संत ज्ञानेश्वरांविषयीचा आदरभाव सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'जना' ते 'जनाबाई' जीवनप्रवास तुमच्या शब्दांत रेखाटा.

3. जनाबाईच्या 'कूट' विषयीच्या अभंगातील गर्भित अर्थ स्पष्ट करा.

किंवा

जनाबाईच्या 'कृष्णजन्म', बाळक्रिडा आख्यानकाव्याचा आशय स्पष्ट करा.

4. संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांचे तुमच्या शब्दांत विश्लेषण करा.

किंवा

'संत जनाबाईंच्या अभंगरचना अत्यंत आत्मनिष्ठ आहे.' या विधानाची चर्चा करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) मध्ययुगीन सामाजिक पर्यावरण

(ब) संत कवयित्री सोयराबाई

(क) संत जनाबाई 'हरिश्चंद्राख्यान'

(ड) संत वाटिकेतील संत जनाबाई.

munotes.in

[5402]-3003

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'कृष्णाकाठ'च्या आधारे यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्वाच्या जडणघडणीचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

" 'कृष्णाकाठ' ही यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनाची यशोगाथा आहे" या विधानाचा परामर्श घ्या.

2. 'कृष्णाकाठ' म्हणजे यशवंतराव चव्हाण यांच्या कर्तृत्य आणि व्यक्तित्व यांचा चढता आलेख आहे, या विधानाचा अर्थ उलगडून दाखवा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यातून लेखक विचारवंत समाजचिंतक, राजकारणी अशा अनेक पैलूंचे दर्शन घडते, स्पष्ट करा.

3. 'यशवंतराव चव्हाण यांच्या भाषणसंग्रहातील विचार महाराष्ट्राच्या जडणघडणीस सहाय्यभूत ठरले', सविस्तर लिहा.

किंवा

'वैचारिकता आणि भावनात्मक आवाहन हा यशवंतराव चव्हाण यांच्या भाषणसंग्रहाचा विशेष आहे' सोदाहरण लिहा.

4. 'यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखसंग्रहातून समाजचिंतनशीलता व राजकारण यांची सांगड घातलेली आहे' चर्चा करा.

munotes.in

किंवा

'ललित गद्यांचे अनेक वैशिष्ट्ये यशवंतराव चव्हाण यांच्या पत्रसंग्रहातून प्रत्ययास येते' सोदाहरण लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) यशवंतराव चव्हाण यांचा जीवनप्रवास

(ब) 'कृष्णाकाठ'ची भाषाशैली

(क) पत्रलेखनसंग्रहातील ललित गद्ये

(ड) यशवंतराव चव्हाण यांचे 'सह्याद्रीचे वारे'

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**6**

Seat No.	

[5402]-3004

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

munotes.in

विशेष सूचना :— खालील **पाच** अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** अभ्यासपत्रिका सोडवावी.

(i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

(ii) सौंदर्यशास्त्र

(iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन

(iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

(v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— *(i)* **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकसाहित्याच्या विविध व्याख्यांचा परामर्श घेऊन लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'लोक' व 'साहित्य' संकल्पना स्पष्ट करून लोकसाहित्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

2. लोकसाहित्याचे जागतिक अभ्यासक्षेत्र विशद करा.

किंवा

'लोकसाहित्याचे अध्ययन काळाची गरज आहे.' चर्चा करा.

3. प्रवाही लोकजीवनाचा लोकसाहित्याशी कोणता संबंध असतो ते सांगा.

किंवा

'निसर्ग, मानवी जीवन, समाज व संस्कृती' ही लोकसाहित्य अभ्यासाची क्षेत्रे आहेत स्पष्ट करा.

4. लोकसाहित्य सादरीकरणाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्य आणि महाकाव्य यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) लोकसाहित्य आणि इतिहास

(2) स्पष्टीकरणवादी संप्रदाय

(3) लोकसाहित्य आणि संतसाहित्य

(4) लोकबंध.

munotes.in

(*ii*) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'सौंदर्यशास्त्र ही विज्ञान आणि मनोविज्ञानाची एक उपशाखा आहे.' असे तुम्हास वाटते का ? साधार लिहा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा संकल्पना यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.

2. सौंदर्यविधान आणि नीतिविधान यांच्यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यविधानाची सार्वत्रिकता आणि व्यक्तिनिष्ठता सोदाहरण स्पष्ट करा.

3. सौंदर्यसिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करून भावनानिष्ठतेचा सिद्धांत लिहा.

किंवा

सौंदर्यविषयक सह-अनुभूतीचा सिद्धांत सोदाहरण लिहा.

4. सौंदर्यानुभवाचा व्यावहारिक आणि तार्किक अनुभवांशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यानुभवातील वैश्विकता सोदाहरण स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) सौंदर्यशास्त्र आणि नवे शोध

(2) सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान

(3) सुखवादाचा सिद्धांत

(4) सौंदर्यानुभवाची तटस्थता.

munotes.in

[5402]-3004

(*iii*) लेखनविद्या व निबंधलेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'जीवनाच्या व्यक्तिगत आणि सामाजिक व्यवहारात संवादप्रक्रियेचे महत्त्वपूर्ण स्थान आहे.' कसे ते स्पष्ट करा.

किंवा

मानवी जीवनातील भाषा व्यवहाराचे स्थान व महत्त्व विशद करा.

2. संवाद प्रक्रियेमध्ये येणारे विविध अडथळे कोणते ते सविस्तर लिहा.

किंवा

संवाद ही संकल्पना स्पष्ट करून संवादविषयक सिद्धांताचा परिचय करून द्या.

3. संवाद प्रक्रियेतील घटकांची ओळखा करून द्या.

किंवा

'संवादप्रक्रियेत भाषेचे स्थान महत्त्वाचे असून तिच्यातील भाषिक-कौशल्ये पणाला लागतात.' या मताचा परामर्श घ्या.

4. संवादक्षमतेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

संपादनासाठी आवश्यक असलेल्या विविध कौशल्यांचा परिचय करून द्या.

5. कोणत्याही **दोहोंवर** टीपा लिहा :

(1) भाषेचे कार्य

(2) संवादाचे स्वरूप

(3) 'अर्थ' ही संकल्पना

(4) जनसंपर्कासाठी भाषिक कौशल्यांचा वापर.

munotes.in

(*iv*) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वैचारिक साहित्याची संकल्पना सांगून त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

ललित साहित्य व वैचारिक साहित्यातील फरक स्पष्ट करा.

2. मराठी वैचारिक साहित्यनिर्मितीची कारणमीमांसा विशद करा.

किंवा

"वैचारिक साहित्य तत्कालीन काळाची गरज असते." साधार स्पष्ट करा.

3. मराठी वैचारिक साहित्याचे समाजप्रबोधनासाठी योगदान विशद करा.

किंवा

वैचारिक प्रबोधनकार म्हणून म. फुले यांचे योगदान स्पष्ट करा.

4. मराठी वैचारिक साहित्यातील निबंध वाङ्मय प्रकाराचे वेगळेपण अधोरेखित करा.

किंवा

वैचारिक साहित्याच्या भाषाशैलीचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) बाळशास्त्री जांभेकर – 'दर्पण'

(2) ताराबाई शिंदे – स्त्री-पुरुष तुलना

(3) गं.बा. सरदार

(4) लोकहितवादी-शतपत्रे.

[5402]-3004

(*v*) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य सर्जन म्हणजे काय ? त्याचे उपयोजन करण्यामागील प्रक्रियेचा आढावा घ्या.

किंवा

सर्जन म्हणजे काय ? ते सांगून साहित्य सर्जनामागील प्रेरणा कोणत्या ते सांगा.

2. साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेसंदर्भातील भारतीय विचारवंतांच्या मतांचा परामर्श घ्या.

किंवा

साहित्यनिर्मिती संदर्भातील वर्डस्वर्थच्या मताचे सोदाहरण विवेचन करा.

3. 'कादंबरी' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

'आत्मचरित्र' या साहित्यप्रकाराचे विशेष सांगा.

4. प्रकारनिष्ठ निर्मिती व स्वैर निर्मितीचे फायदे व तोटे लिहा.

किंवा

'समकालीन परिस्थिती आणि साहित्यनिर्मिती यांचा परस्परसंबंध असतो' स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) साहित्य सर्जनाचे स्वरूप

(2) साहित्य निर्मिती प्रक्रिया आणि भारतीय विचारवंत

(3) निबंध या साहित्यप्रकाराचे विशेष

(4) नाटकाची निर्मिती : पूर्वतयारी.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-4001

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2018

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. वृत्तसंकलनाची प्रक्रिया स्पष्ट करून प्रासंगिक कार्यक्रमाच्या वृत्तसंकलनाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

तुमच्या महाविद्यालयामध्ये जागतिक मराठी दिनानिमित्त आयोजित केलेल्या कार्यक्रमाचे वृत्तसंकलन करा.

2. जाहिरात लेखनाची संकल्पना स्पष्ट करून मुद्रित माध्यमासाठी करावयाच्या जाहिरातीची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

'स्वच्छ शहर सुंदर शहर' या विषयावर मुद्रित माध्यमासाठी जाहिरात तयार करा.

3. पटकथा लेखनाचे स्वरूप सोदाहरण विशद करा.

किंवा

'चित्रपट ही दृश्याची भाषा आहे' या विधानाचा पटकथेच्या संदर्भात आढावा घ्या.

4. कथेतून पटकथेत रूपांतर करताना त्यात कोणते बदल होतात ? सोदाहरण चर्चा करा.

किंवा

कादंबरी आणि पटकथा या साहित्य प्रकारातील साम्यभेद सोदाहरण सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) नवीन चित्रपटाचे वृत्तसंकलन

(2) श्राव्य माध्यमासाठी जाहिरातलेखन

(3) पटकथा लेखनाची वैशिष्ट्ये

(4) रूपांतर कौशल्यातील अडचणी.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5402]-4002

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-6

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संशोधनाचे स्वरूप, प्रेरणा आणि प्रयोजनांचा परिचय करून द्या.

किंवा

संशोधन प्रक्रियेतील महत्त्वाच्या टप्प्यांचा सविस्तर आढावा घ्या.

2. 'साहित्यकृतीनिष्ठ व वाङ्मयप्रकारनिष्ठ संशोधन' या अभ्यासक्षेत्राचा परिचय करून द्या.

किंवा

'वाङ्मयेतिहासासंबंधी संशोधन' कसे केले जाते ते सांगा.

3. आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन अंतर्गत साहित्य आणि समाजशास्त्र यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याचा इतिहास आणि अर्थशास्त्र या ज्ञानशाखांशी असणारा अनुबंध स्पष्ट करा.

4. मराठीतील भाषाविषयक संशोधनाच्या परंपरेचा परिचय करून द्या.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे संशोधन करताना कोणकोणती खबरदारी घेतली जाते ते सांगा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) संशोधनाची साधने

(ब) संहिता संपादन व विश्लेषण

(क) साहित्य आणि तत्त्वज्ञान

(ड) लोकसाहित्याचे संशोधन.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[5402]-4003

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. संत जनाबाईंच्या अभंगातील विठ्ठल महात्म्य स्पष्ट करा.

किंवा

'येग येग विठाबाई । माझे पंढरीचे आई।' या अभंगाचा आशय विशद करा.

2. संत जनाबाईंच्या नामदेव चरित्रपर अभंगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

संत नामदेवांचे संत जनाबाईंच्या जीवनातील स्थान सोदाहरण लिहा.

3. संत जनाबाईंची अभंगातून दिसणारी जीवननिष्ठा विशद करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त होणारी भावार्तता उलगडून दाखवा.

4. संत जनाबाईंच्या अभंगातील भाषेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

'संत जनाबाईंच्या स्त्री मनाचे प्रतिबिंब त्यांच्या अभंगातून जाणवते.' चर्चा करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(*i*) समाज प्रबोधनकार संत जनाबाई

(*ii*) जनाबाईंची स्वप्नदृष्टी

(*iii*) जनाबाईंच्या आध्यात्मिक जाणीवांचा विकास

(*iv*) ''देव खाते······ देव पिते······'' या अभंगाचे आशयसौंदर्य.

munotes.in

[5402]-4003

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय योगदानाची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

'यशवंतराव चव्हाण यांनी राजकारण आणि समाजकारण यांची योग्य सांगड घातली'—स्पष्ट करा.

2. यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यविषयक विचारांची ओळख करुन द्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यषियक योगदानाची चर्चा करा.

3. 'यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली त्यांच्या लेखनाचे महत्वपूर्ण वैशिष्ट्ये आहे', सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनशैलीचे विशेष त्यांच्या साहित्यकृतींच्या आधारे लिहा.

munotes.in

4. 'साहित्य हे समाजपरिवर्तनाचे साधन आहे याचा प्रत्यय यशवंतराव चव्हाण साहित्यातून येतो', स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांनी सांस्कृतिक संवर्धनाला कोणते योगदान दिले ? सविस्तर लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(*i*) राजकीय गुरु यशवंतराव चव्हाण

(*ii*) राष्ट्रवादी यशवंतराव चव्हाण

(*iii*) दलितोद्धारक यशवंतराव चव्हाण

(*iv*) यशवंतराव चव्हाणांचे शैक्षणिक योगदान.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5402]-4004

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंधलेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकगीत म्हणजे काय ते सांगून लोकगीतांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी लोककथांमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

munotes.in

2. 'लोकसाहित्य म्हणजे प्रयोगात्म कला' स्पष्ट करा.

किंवा

लोककला सादरीकरणाचा अभिजात कला व साहित्याशी असणारा अनुबंध स्पष्ट करा.

3. लोकनाट्याची परंपरा व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

कीर्तन परंपरेचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

4. मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यासकांचा थोडक्यात परामर्श घ्या.

किंवा

'मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यासात दुर्गा भागवत यांचे योगदान महत्त्वाचे आहे' स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) विधीगीते

(2) मालाकथा

(3) चित्रकथी

(4) लोकसाहित्य संशोधन मंडळ, औरंगाबाद

munotes.in

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. सौंदर्यभावनेचे स्वरूप व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

मानवी मनातील एक भावना म्हणून सौंदर्यभावनेचे महत्व सांगा.

2. सेंद्रिय एकात्मतेच्या सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

कलाईव्ह बेलचा अर्थपूर्ण रूपाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. कलेचे परिणामकारक संदेशन केव्हा होते ? सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

भावनात्मक समाधानतेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. सौंदर्यशास्त्राच्या अभ्यासाने समीक्षा क्षमता कशी विकसित होते, ते साधार लिहा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्यविचार यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) सौंदर्यभावना : एक दृष्टिकोन

(ब) कला, साहित्य आणि कलाकृतीचे अर्थपूर्ण रूप

(क) परिणामकारक संदेशन

(ड) सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षेचे स्वरूप

munotes.in

किंवा

(3) लेखनविद्या व निबंधलेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. मानवी जीवनातील भाषा व्यवहाराचे स्थान व महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

विविध व्यवहारक्षेत्रामध्ये भाषेचे असणारे स्वरूप सोदाहरण लिहा.

2. जाहिरात माध्यमातील मराठी भाषेचे स्वरूप सोदाहरण सांगा.

किंवा

संपादनासाठी आवश्यक असलेल्या विविध कौशल्यांच्या परिचय करून द्या.

3. 'दूरदर्शन' या माध्यमातील लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

जनसंपर्कासाठी लागणाऱ्या विविध कौशल्यांचा परिचय करून द्या.

4. एक स्वतंत्र वाङ्‌मयप्रकार म्हणून निबंधाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा.

किंवा

निबंधलेखनाचे स्वरूप सांगून निबंधाचे प्रकार स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) न्यायालयीन भाषा

(ब) साहित्याची भाषा आणि प्रसारमाध्यमांची भाषा

(क) मराठीची भाषिक वैशिष्ट्ये

(ड) निबंधलेखनातील सुसूत्रता

munotes.in

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. साहित्याचा सामाजिक अभ्यास म्हणजे काय ? सामाजिक साहित्याची आवश्यकता का भासते ? स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासपद्धतीचे महत्त्व विशद करा.

2. 'साहित्यनिर्मिती' मध्ये लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाचे प्रतिबिंब जाणवते' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीवर वाङ्मयीन, राजकीय, सामाजिक चळवळीचा प्रभाव कसा पडला ते सोदाहरण लिहा.

3. साहित्यातील सामाजिकतेविषयी 'तेन' चा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

सामाजिक परिस्थितीचा साहित्यनिर्मितीवर कसा परिणाम होतो ? ते साधार लिहा.

4. वाचक आणि साहित्य यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

समृद्ध वाङ्‌मयीन अभिरुची म्हणजे काय ? सोदाहरण लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) 'साहित्य हे काळाचे अपत्य असते'

(ब) आंबेडकरी साहित्य चळवळ

(क) सामाजिक अभिव्यक्ती

(ड) वाचकाची अभिरुची.

munotes.in

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 50**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य सर्जनामागील निर्मितीच्या विविध शक्तींचा परिचय करून द्या.

किंवा

साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेच्या संदर्भात पाश्चात्य अभ्यासकांच्या विचारांचा परिचय करून द्या.

2. साहित्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये 'समाज' या घटकाचे स्थान काय असते ? स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये भाषेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

3. 'प्रसारमाध्यमे साहित्यनिर्मितीला पूरक व पोषक ठरतात' हे विधान स्पष्ट करा.

किंवा

'कालतत्त्व हा साहित्य सर्जनामागील महत्त्वाचा घटक आहे.' साधार लिहा.

4. 'प्रादेशिकता' हा घटक साहित्यनिर्मितीला नवे रूप देतो. सोदाहरण स्पष्ट करा.

munotes.in

किंवा

तुम्ही केलेल्या ललित साहित्याच्या प्रकल्पाचा अहवाल लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) साहित्य सर्जन प्रक्रियेत भारतीय मीमांसकांचा विचार

(ब) सामाजिक परिस्थिती आणि प्रयोगशीलता

(क) दूरदर्शन या प्रसारमाध्यमाचे योगदान

(ड) ललित साहित्याच्या प्रकल्प लेखनाचे स्वरूप

munotes.in